

ÜNİTER YAPI – EYALET TARTIŞMALARI

Aydınlık Dergisi, 4 Mayıs 2003

Yıldırım Koç

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ve Yerel Yönetim Reformu Taslakları konusundaki tartışmalarda odak noktası, üniter yapı – eyalet konusu oldu. Başbakan Sayın Erdoğan, ortada sonuçlanmış bir tasarı olmadığını, önerilenlerin Türkiye'nin üniter yapısını tehlikeye sokmadığını ve eyalet sisteminin söz konusu olmadığını ileri sürüyor.

Bu konu niçin önemli?

Türkiye Cumhuriyeti bugün iki önemli tehdit altındadır.

Birinci tehdit, Türk ulusunu oluşturan farklı etnik kökenlerden insanlarımız üzerine oynanan oyundur. Avrupa emperyalizmi "Avrupa kimliği"ni öne çıkararak ulus kimliğini aşmaya çalışırken, bizim gibi ülkelerde etnik kimliği öne çıkararak uluslaşmanın tamamlanmasını engelleme çabası içindedir.

İkinci tehdit, laik cumhuriyete yöneliktir. Özellikle 1993 yılından itibaren devleti toptan ele geçirme umudunu yitiren laik cumhuriyet düşmanları, yerel düzeyde parçalar üzerinde etkili olmaya çalışmaktadır.

Her iki tehdidin de amacı, bir bütün olarak yenemedikleri ve ele geçiremedikleri Türkiye Cumhuriyeti'ni, önce yerel yönetimler düzeyinde "kurtarılmış bölgeler"le çevrelemek, zayıflatmak ve sonra ele geçirmektir.

Bu kanun tasarı-taslaklarını hazırlayanlar tabii ki Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünü savunmakta ve eyalet sistemine karşı çıkmaktadırlar; ancak, bu iki tehdidin farkında değil görünmektedirler. Taslakları hazırlayanların iyi niyetli olduklarından kuşku yoktur. Ancak, uyarılar konusunda gereken duyarlılığı göstermeleri de gereklidir. Oynanan oyun, küresel düzeydedir. Emperyalizm, Sevr'i hortlatma çabalarının bir unsuru olarak yerel yönetim reformunu dayatmaktadır. Bunu yaparken de, demokrasi söylemini kullanmaktadır. Halbuki, yerelleşme günümüz Türkiyesinin koşullarında demokratikleşme değildir. Sermaye tüm faaliyetlerini **küresel düzeyde** programlar, planlar ve uygulamalar, bizim gibi ülkelerde önerdiği, **yerel düzeyde** programlama, planlama ve uygulamadır. Amaç, bölmek ve yönetmektir, ayırmak ve böylece daha kolay buyurmaktır.

Eğer bir ilin belediyesi ve il özel idaresi,

- eğitimden, sağlık hizmetlerinden, bayındırlık hizmetlerinden, ormancılıktan, tarım işlerinden, köye yol-su-elektrik götürülmesinden, karayollarından, sulama işlerinden sorumlu olursa;
- özel güvenlik kuvveti kurabilirse;
- belirli sınırlar içinde bile olsa, vergi koyabilirse;
- yurtdışından kendisi doğrudan borçlanabilirse;
- mali denetimi yeminli mali müşavirlere bırakılırsa;
- memurunu kendisi kendi bölgesinden temin eder ve yalnızca kendi bölgesinde çalıştırmayı sürdürürse;
- il özel idaresinin başındaki vali alınır, yerine il özel idaresi meclis başkanı getirilirse;

ortada üniter yapı kalır mı? Ortaya çıkan tablo, ABD'deki eyalet sisteminden çok mu farklı olur?